

Høring om overtredelsesgebyr

Høringsfrist 7. april 2026

Vi viser til: Høring om overtredelsesgebyr ved brudd på forskrift til privatskoleloven, økonomiforskrift til privatskoleloven og forskrift til privatskoleloven kapittel 6A

Kristne Friskolers Forbund (KFF) takker for anledningen til å legge fram vår høringsuttalelse. KFF organiserer over 150 skoler, hovedsakelig grunnskoler, videregående skoler og skoler godkjent etter kapittel 6a i privatskoleloven.

Generelt om overtredelsesgebyr

KFF er enig med Kunnskapsdepartementet (KD) i at det er behov for et mer fleksibelt reaksjonssystem ved brudd på regelverket for private skoler. Imidlertid mener vi at omfanget av regelbrudd det er tenkt brukt på, skaper en betydelig bekymring.

Både tilbakebetalingskrav og overtredelsesgebyr har den virkningen at de direkte rammer elevene i friskoler. Når Udir krever penger fra skolene, er det - uavhengig om midlene kommer fra gaver eller foreldrebetaling - penger som ellers ville kommet elevene til gode. Det er derfor svært viktig at disse virkemidlene brukes ytterst sjeldent og som siste utvei i saker av betydelig alvorlighetsgrad.

Det står i proposisjonens punkt 3.1.6.2 at det er forutsatt at overtredelsesgebyr skal brukes ved mer alvorlige eller gjentakende brudd. Dessverre har tilsynsavdelingen i Udir praksis de siste årene, der 5% av tilsynene har endt med tilbakebetalingskrav, vist at tilbakebetalingskrav brukes altfor ofte. Ofte er dette saker der pengene ikke er forvunnet ut av skolen, regelbruddet skyldes misforståelser av et komplisert regelverk og det er ikke alvorlige brudd som ligger til grunn. I saker der skoleledere og styret har beviselig beriket seg selv eller egne selskaper på bekostning av skolen, vil bruk av overtredelsesgebyr og tilbakebetalingskrav være forståelig og proporsjonalt. Denne typen saker er etter vårt kjennskap nærmest ikke-eksisterende. Når tilbakebetalingskrav har vært brukt i altfor mange saker og svært uproporsjonalt, skaper det dessverre en frykt for at tilsynsavdelingen vil følge den samme praksisen med overtredelsesgebyr. Når det også foreslås at overtredelsesgebyr skal kunne brukes på nesten alle typer regelbrudd, blir dette svært alvorlig både for friskolene og for elevene som kan få et dårligere tilbud, når midler må brukes på overtredelsesgebyr istedenfor dem. Hvis disse forslagene blir vedtatt er det en betydelig risiko for at Udir beveger seg fra å være et forvaltningsorgan med et ønske om å veilede og hjelpe friskoler, til å opptre mer som en påtale- og domsmyndighet som sanksjonerer friskoler, med virkemidler som fremstår lite proporsjonale og hensiktsmessige.

KFF drifter internkontrollsystemet IK-Friskole, som benyttes av de aller fleste friskoler. Vi vet derfor en god del om at friskoler må forholde seg til et stort antall ulike regelverk og tolkninger av disse. Vi vet at god bruk av IK-Friskole hjelper skolene til å drive i henhold til gjeldende lover og regler. Men vi vet også at det ved tilsyn avdekkes regelbrudd hos de fleste skoler, både friskoler og offentlige skoler. Dette skyldes ikke forsett, men at regelverket er omfattende og komplisert. Vi mener derfor at skyldkravet bør være forsett og ikke uaktsomhet for å kunne ilegge overtredelsesgebyr ved overtredelse av de aller fleste bestemmelsene som nevnes i høringen. De fleste av våre medlemsskoler er små skoler med begrensede administrative ressurser. Friskoler får heller ikke dekket såkalte overheadkostnader. Derfor er det svært viktig at Udir oppleves som en samarbeidspartner der skolene kan få veiledning og hjelp til å korrigere feil. Men når risikoen blir at Udir vil kunne kreve betydelige overtredelsesgebyrer for regelbrudd innenfor tilnærmet alle regelverk, blir grunnlaget for samarbeid og tillit vanskelig.

Selv om KFF i prinsippet støtter en mer fleksibel reaksjonsmulighet ved overtredelser av regelverket, mener vi fortsatt at overtredelsesgebyr bare bør bli brukt i saker hvor det til nå har blitt brukt tilbakebetalingskrav - ikke i saker der det kun har blitt krevd retting av feil. KFF mener at overtredelsesgebyr ikke bør brukes som et tillegg til krav om retting i forhold som ikke gir tilbakebetalingskrav etter slik forvaltningspraksisen har vært. Det må gis som en mer proporsjonal reaksjon enn hva krav om tilbakebetaling av statsstøtte har vist seg å være.

Vi har også merket oss at overtredelsesgebyr kun er innført i regelverket for private skoler med rett til statstilskudd. Andre private skoler og offentlige skoler skal ikke kunne få slikt gebyr. Dette strider mot likebehandlingsprinsippet. Det slår også beina under argumentet fra Udir om at overtredelsesgebyret har en preventiv virkning. Hvis den preventive virkningen er viktig, er det uforståelig at det bare brukes på friskoler, og ikke på private skoler og offentlige skoler.

Midler til å dekke overtredelsesgebyr

Vi støtter direktoratets forslag om at skolene kan bruke skolepenger og overskudd fra tilleggsvirksomhet, i tillegg til frie midler som gaver, til å dekke overtredelsesgebyr. Det gir flere skoler reell mulighet til å kunne betale et eventuelt gebyr på lovlig måte. Vi støtter også forslaget om å sannsynliggjøre hvor stor del skolepenger utgjør av egenkapitalen ved å multiplisere den med andelen skolepenger utgjør av tilskuddet. Det gir en reell mulighet for skoler som tar skolepenger å dokumentere egenkapital fra denne inntekten. Når det gjelder inntekter fra skolevirksomhet er det avgjørende at disse inntektene ikke inngår i beregningen av skolens inntekter som grunnlag for et eventuelt gebyr skolen kan ilegges, så lenge de ikke kan brukes til tilbakebetaling. Gjør de det kan dette bli svært urimelig for enkelte skoler.

Forskrift til privatskoleloven

Kapittel 1 og 4: Om innholdet i opplæringen

Udir skriver at:

I forskriftene til privatskoleloven er det mange regler som er av stor betydning for at elevene skal få oppfylt sin rett til jevngod opplæring med elever i offentlig skole, og for at alle offentlige tilskudd og skolepenger skal komme elevene på skolen til gode. For å sikre at reglenes intensjon blir oppfylt er det avgjørende å kunne reagere mot regelverksbrudd, og at direktoratet som tilsynsmyndighet har hensiktsmessige reaksjonsmidler tilgjengelig.

Videre skriver Udir at:

Privatskoleforskriften inneholder bestemmelser om flere grunnleggende og viktige deler av skoledriften ved privatskoler, som blant annet skal bidra til at opplæringen blir «jamgod» med den som tilbys i offentlig skole. Brudd på disse bestemmelsene kan få store konsekvenser for enkeltelever og for elevgruppen ved en privatskole. Overtredelsesgebyr vil etter vår vurdering være en relevant reaksjon på de klare pliktbestemmelsene i forskriften, både som et supplement til andre reaksjoner og som et alternativ når andre reaksjoner ikke passer.

Dette er problematisk på flere områder. Hvorvidt en læreplan er jevngod eller ikke er allerede avgjort gjennom Udirs godkjenning av dem. Normal og forskriftsmessig bruk av disse læreplanene kan derfor ikke kvalifisere til å ikke være jevngodt.

Videre så har skolene betydelig grad av autonomi i å velge hvilken litteratur, læreverk, temaer, etc man ønsker å bruke for å belyse det kompetansemålene krever. Dette er avgjørende for å ivareta religionsfriheten og foreldres rett til å velge skole i tråd med deres religiøse overbevisning. Hva elevene lærer vil derfor kunne variere noe i innhold, men skal likevel være jamgodt på faglig nivå, for å nå kompetansekravene.

Kravet til skoler godkjent under privatskolelovens § 2-1 er at de skal følge læreplaner som gjelder for offentlige skoler eller læreplaner som på annen måte sikrer elevene jevngod opplæring. Det er derfor nødvendig å gjøre rede for hvordan begrepet «jamgod opplæring» i privatskoleloven § 2-3 første ledd andre punktum skal forstås.

Vi vil først henvise til tredje ledd i ØSK art. 13 der det sies at staten har mulighet til å sette opp minstekrav som skolen må følge, men bestemmelsen slår fast foreldrenes rett til å «sikre sine barn en religiøs og moralsk undervisning i samsvar med deres egen overbevisning». Denne retten risikeres å tas fra foreldrene hvis staten setter for strenge minstekrav til innholdet i undervisningen. Staten kan sette opp krav til nivå og faglig innhold, men det er store begrensninger i hva staten kan si i forhold til hva som er god og

dårlig moral/god og dårlig religion utover at straffeloven avgrensar hva man lovlig kan gjøre.

I forarbeidene (Ot.prp. nr. 33, 2002-2003) står det at:

«I vurderinga av læreplanane vil hovudpoenget vere at læreplanane sikrar elevane ved den frittstående skolen minst like godt grunnlag for forståing og valfridom med tanke på seinare utdanning og yrkesval. I tillegg vil det vere heilt sentralt at læreplanane gjer ein eventuell overgang frå eit skoleslag til eit anna uproblematisk.

Departementet vil understreke at skolar som ønskjer ein særskild profil, til dømes livssynsmessig eller pedagogisk særpreg, framleis kan utarbeide og få godkjent eigne læreplanar, såframt desse gir elevane ei opplæring som er jamgod med opplæringa etter offentlege læreplanar».

Og vidare:

«Etter departementet sitt syn vil omgrep som «tilsvarande», «likeverdig» og «jamgod» vere dekkjande for eit slikt innhald. Departementet ser likevel faren for at uttrykket «tilsvarande» kan bli tolka som «identisk», noko som ikkje er meininga. Etter departementet sitt syn kan ordet «likeverdig» gi assosiasjonar også til andre verdiar enn kvalitet. Departementet vil på denne bakgrunnen foreslå å bruke omgrepet «jamgod», fordi dette omgrepet er best eigna til å beskrive kvalitetskravet».

Begrepet «jevngod» er knyttet til kvalitetskravet og ikke til ideologisk eller teologisk innhold. Det er avgjørende at elever på kristne friskoler får undervisning på samme faglige nivå som på offentlige skoler og utvikler kunnskap, ferdigheter og holdninger slik at de kan mestre livene sine og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Når skolene i tillegg underviser om andre syn, er kvalitetskravet ivaretatt. Det kan til og med hevdes at kvaliteten er bedre, fordi elevene blir kjent med flere syn enn hva den offentlige læreplanen legger opp til.

Jevngodhet i programfag i videregående er et eksempel som også underbygger kvalitetskravet. Det gir lite mening å snakke om at vg3 engelsk og vg3 entreprenørskap er jevngodt på noe annet vis enn faglig nivå og de gir begge likt grunnlag for studiekompetanse.

Dessverre viser tilsyn med enkelte kristne friskoler at Udir mener de kan nekte kristne skoler å undervise om enkelte deler av trosgrunnlaget. Bruk av overtredelsesgebyr for å avkreve forandring av kristne skolars trosgrunnlag er i strid med religionsfriheten, i strid med ØSK art. 13.3 og med menneskerettslovens § 2 og svært langt unna hva et forvaltningsorgan i et livssynsåpent samfunn skal gjøre. Dette øker derfor bekymringen

for overtredelsesgebyr ytterligere, fordi det kan føre til statlig misbruk av økonomiske virkemidler, slik bruken av overtredelsesgebyr i slike tilfeller vil være.

Kapittel 3: Inntak

Det er en rekke krav til inntak som skolene skal fylle, og det er viktig for å elevene som søker at dette gjøres riktig. Vårt inntrykk er at skolene etterlever dette etter beste evne. Likevel ser vi at det kan være usikkerhet knyttet til hva som er lovlige krav og prioriteringer i et inntaksreglement. Det er derfor viktig at Udir veileder på disse områdene. Skolene må kunne ta kontakt uten å risikere at de får et overtredelsesgebyr. Vi ser ingen grunn til at Udir skal trenge overtredelsesgebyr som verktøy, for å håndtere dette.

Kapittel 6: Individuell vurdering og dokumentasjon

Udir skiver at:

Privatskoleforskriften kapittel 6 gir utfyllende regler om innholdet i kravet til individuell vurdering og dokumentasjon av opplæringen i privatskoleloven § 2-3 a. Elevenes rett til vurdering er grunnleggende for å fremme læring og lærelyst og skal bidra til at formålet med privatskoleloven oppfylles. Bestemmelsen i privatskoleloven § 2-3 a fastsetter retten til individuell vurdering og dokumentasjon, og vi mener lovbestemmelsen må ses i sammenheng med de mer konkrete pliktbestemmelsene i forskriften ved vurderingen av om en skole har oppfylt kravene til vurdering og dokumentasjon av opplæringen.

Og videre:

Det er avgjørende for elever at all påkrevd dokumentasjon blir laget, at den inneholder nødvendig informasjon og at den er ført på riktig måte. Disse bestemmelsene inneholder plikter for skolene. Systematiske feil knyttet til dokumentasjon kan være alvorlige og overtredelsesgebyr kan etter vår vurdering være en adekvat reaksjon ved brudd på disse bestemmelsene.

Omfanget av saker klagenemndene for standpunkt karakterer behandler, og utfallet av disse, viser at å dokumentere riktig alt som skal gjøres knyttet til underveisvurdering og standpunkt vurdering kan være krevende. Selvsagt skal alle elever både få karakterer og vitnemål når det foreligger faglig grunnlag for dette, og skolene skal på tilsvarende måte utarbeide og lagre nødvendig dokumentasjon. Utfordringen ligger i hva som er tilstrekkelig og riktig dokumentasjon for underveisvurderinger og standpunkt vurderinger. Saker i klagenemndene behandles ulikt og praksisene hos de ulike klagenemndene er ulik. Dette viser at det også kan være utfordrende for skolene.

Udir bør veilede og hjelpe skoler og lærere til å forbedre dokumentasjon – ikke straffe med overtredelsesgebyrer. Vi ser ingen forhold innen dette området som ikke kan håndteres gjennom pålegg om retting og god veiledning fra Udir.

Kapittel 10: Politiattest

Kravet om politiattest er viktig for å unngå at personer som er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller blitt dømt for blant annet seksuallovbrudd og vold blir ansatt i stillinger som medfører elevkontakt.

Samtidig har det vært forvirring rundt hvem dette gjelder for blant 6a-skoler, fordi det i privatskolelovens § 6A-7 brukes formuleringen "så langt de passer". Når skolen har inntaksreglement som gjør at de bare har elever over 18 år, har politiets enhet for vandelskontroll veiledet skolene til at kravet om å innhente politiattest ikke kommer til anvendelse. Det stilles heller ikke krav om vandelsattest til universiteter og høyskoler, selv om disse kan ha elever under 18 år som har forsert utdanningsløpet.

Vi legger også merke til at Udir nå har/skal innlede tilsyn med alle skoler knyttet til dette. Siden det fortsatt er tvil om hva som faktisk gjelder for 6a-skoler med bare elever over 18 år, bør ikke tilsynet for dem i denne omgang medføre annet enn orientering om hvordan gjeldende regelverk skal forstås.

Når det gjelder grunn- og videregående skoler er kravet klart. Samtidig kan det forekomme mange brudd på forskriftens kapittel 10 som ikke kan karakteriseres som alvorlige. Det er mange ledd i innhenting av en politiattest. Fra brevet skolen gir til en kandidat som har fått tilbud om stilling, slik at vedkommende kan få søkt om vandelsattest, til at vandelsattest er sett og dokumentasjonen på dette er lagret riktig. KFF gir full støtte til kravet om å innhente vandelsattest i friskolene. Skolene vil rette seg etter eventuelle feil som avdekkes ved tilsyn eller som de selv avdekker. Selv om brudd på denne forskriften i ytterste konsekvens kan være svært alvorlig, forstår vi ikke hvorfor Udir ser behov for bruk av overtredelsesgebyr for friskoler, når Udir ikke ser behov for overtredelsesgebyr for offentlige skoler eller private skoler uten rett til statstilskudd på dette området.

Kapittel 11: 2-1f skoler

Skoler godkjent etter 2-1f tar inn elever med dokumenterte behov og får en høyere tilskuddssats knyttet til det.

Udir skriver at:

Manglende etterlevelse av privatskoleforskriften § 11-1 kan innebære at offentlige midler etter § 4-3 blir utbetalt på feil grunnlag. Brudd på privatskoleforskriften § 11-1 er derfor etter vår vurdering av en slik karakter at et overtredelsesgebyr vil kunne være en passende reaksjon.

Hvis det avdekkes at offentlige midler blir utbetalt på feil grunnlag er tilbakebetalingskrav et naturlig virkemiddel. Vi ser derfor ikke grunnlaget for behov for overtredelsesgebyr i slike tilfeller.

Kapittel 14: Behandling av personopplysninger

Direktoratet nevner en rekke områder knyttet til personvern der det er ønskelig med bruk av overtredelsesgebyr. Dette er områder skolene er opptatt av, samtidig som det er knyttet til omfattende og kompliserte regelverk. Skoler vil rette opp eventuelle avvik knyttet til slike forhold om de selv oppdager det, eller om det påpekes ved tilsyn. Vi ser ikke at overtredelsesgebyr er et nødvendig virkemiddel for Udir i disse tilfellene. Personvernregelverket forvaltes av Datatilsynet og de har allerede virkemidler ved ev. brudd på regelverket. Hvis overtredelsesgebyr skal kunne illegges en friskole bør det samme gjelder for offentlig skole og private skoler uten statstilskudd.

Økonomiforskriften

Hovedhensikten med å innføre overtredelsesgebyr var å gi Udir et mer tilpasset virkemiddel i saker der det ble brukt tilbakebetalingskrav som virkemiddel. Tilbakebetalingskravet var ofte ikke proporsjonalt med regelbruddet, noe et overtredelsesgebyr kunne være. Fortsatt er det viktig at overtredelsesgebyr bare brukes ved alvorlige brudd på økonomiforskriften. Som direktoratet selv skriver er det et viktig prinsipp at alle offentlige tilskudd skal komme elevene til gode. Derfor må et alvorlig brudd bare gjelde når midlene beviselig ikke har kommet elevene til gode og at midlene ikke lenger er i skoleselskapet eller det er gjentatte alvorlige brudd.

Kapittel 3: Oppstart av ny skole.

Ved oppstart av ny skole bør Udir fokusere på veiledningsansvaret og ikke på straff. Forslaget om å bruke overtredelsesgebyr fordi det kan virke preventiv er vanskelig å se verdien av da dette ikke er et område som er vanskelig å håndtere for Udir. Forslaget om å kunne bruke tilbakebetalingskrav og overtredelsesgebyr i tillegg til pålegg om retting hvis innskuddskapital er brukt feil, fremstår grovt uproporsjonalt og er bare med på å svekke tilliten til Udir.

Kapittel 4: Rapportering av elevtall

Det er en helt normal prosedyre at tilskuddet korrigeres ved differanse mellom prognose og eksakt elevtall ved telling. At det også kreves tilbake for mye tilskudd ved en forglemmelse, misforståelse eller annen ikke-forsettlig feil er helt rimelig. Hvis skolen derimot tukler bevisst med elevtall for å få høyere tilskudd er dette et eksempel på et

tilfelle hvor overtredelsesgebyr kan være hensiktsmessig. Skyldkravet bør altså være forsett. Uaktsomhet bør ikke være nok her for å kunne ilegge overtredelsesgebyr.

Kapittel 5: Skolepenger

Hvis skolepengesatsene settes høyere enn loven tillater, eller at forbudet mot å ta skolepenger for 2-1f skoler brytes, er pålegg om retting naturlig reaksjon. Vi kjenner ikke til noen saker der dette har vært aktuelt og ser heller ikke noe grunn til at Udir skal trenge å bruke overtredelsesgebyrer i slike tilfeller.

Kapittel 6: Statstilskudd

Det er innenfor dette området at overtredelsesgebyr kan erstatte tilbakebetalingskrav på en fornuftig og mer proporsjonal måte. Når det er sagt, er det viktig å skille mellom brudd der midlene fortsatt er i skoleselskapet og kommer elevene til gode, og brudd der midlene ikke lenger er tilgjengelige for skolen og beviselig har svekket skoletilbudet for elevene.

Kapittel 7: Tilleggsvirksomhet

Selv om regler for tilleggsvirksomhet ikke er temaet for denne høringen, kan det likevel være hensiktsmessig å spille inn at uheldige konsekvenser av regelverket medfører økonomiske ulemper for skolene og elevene. Frykt for regelbrudd og fordi reglene rundt kostnadsfordeling gir for høye utleiepriser, medfører at skoler velger å ikke leie ut ledig areal eller ledig utstyr og derav går glipp av kjærkommen inntekt. Reglene rundt dette bør derfor gjennomgås, for å lette mulighetene for skolene til å få inntekter som kommer elevene til gode. For eksempel bør økonomiforskriften § 7-1 få en tilsvarende bestemmelse som finnes i økonomiforskrift til barnehageloven § 3 bokstav b.

Kapittel 8: Regnskap

Siden disse reglene ikke retter seg direkte mot skolens faktiske bruk av tilskudd og skolepenger, bør de gjeldende sanksjonsmulighetene være tilstrekkelig. Pålegg om retting er og bør være tilstrekkelig i de aller fleste tilfellene. Ved grove og gjentatte brudd kan Udir holde tilbake tilskudd og trekke skolens godkjenning. Overtredelsesgebyr vil kunne være et virkemiddel i noen tilfeller i stedet for at skolens godkjenning trekkes tilbake.

Kapittel 9: Nedleggelse

Tilbakebetalingshjemmelen vil langt på vei være dekkende for direktoratet med tanke på reaksjonsform i disse tilfellene. Mange av våre skoler ble etablert for lenge siden og det kan være veldig vanskelig å avgjøre hvilke midler som stammer fra gaver, dugnad og tilleggsvirksomhet på den ene siden, og statstilskudd, skolepenger og inntekter fra skolevirksomhet på den andre siden. I likhet med det vi har skrevet tidligere mener vi

derfor at overtredelsesgebyr vil kunne gis som en mer proporsjonal reaksjon i slike tilfeller. Overtredelsesgebyr i tillegg til et tilbakebetalingskrav bør kun være aktuelt i alvorlige tilfeller der hvor penger forsettlig undras det offentlige ved en skolenedleggelse.

Forskrift til privatskolelova 6A

Kapittel 4: Utenlandske elever

Som Udir skriver, kan skolen motta for mye i tilskudd, dersom en skole tar inn elever som regelverket ikke åpner for. For mye utbetalt tilskudd kan kreves tilbake og skolen kan pålegges å endre praksis. Vi ser ikke behovet for ytterligere virkemidler på dette området. Vi kjenner ikke til tilfeller der Udir har hatt utfordringer med å endre skolers praksis knyttet til dette. Vi henviser ellers til det vi skriver til kapittel 3 i privatskoleloven om inntak og til kapittel 4 til økonomiforskriften om elevrapportering.

Privatskoleloven § 6A-7

Vi vil påpeke at privatskoleloven §6A-7 henviser til bestemmelser som også har forskriftsbestemmelser knyttet til seg i privatskoleforskriften. Dette gjelder blant annet kap. 10 i privatskoleforskriften som inneholder regler som presiserer regelen i privatskoleloven § 4-3. Siden regelen i loven gjelder for kap 6A så langt den passer (se vår drøftelse om dette ovenfor) men bestemmelsene i privatskoleforskriften ikke gjelder, skaper dette usikkerhet.

Utforming av forskriftsbestemmelsene

Vi er enige med direktoratet i at forskriftsbestemmelser om overtredelsesgebyr må på en tydelig og oversiktlig måte gjøre det klart hvilke regelverksbrudd som kan medføre et overtredelsesgebyr. Vi er derimot uenige i omfanget av overtredelser som skal kunne sanksjoneres med overtredelsesgebyr.

Slik KFF kjenner friskolesektoren er det seriøse aktører som ønsker å holde lover og forskrifter. Det er på ingen måte en sektor som opererer i potensielle grå- eller svarte soner av loven. Vi forstår derfor ikke hvorfor Udir uttrykker behov for flere virkemidler som bare rammer friskoler og deres elever.

Intensjonen med å innføre overtredelsesgebyrer var å få et bedre verktøy enn tilbakebetalingskrav, men slik dette forslaget legger opp til er det i all hovedsak knyttet til en betydelig utvidet mulighet for straff. Det innbyr dessverre ikke til tillit. Vi frykter også at det svekker Udires veiledningsrolle, siden skoler vil kunne vegre seg for å ta kontakt, når det i etterkant kan medføre at de straffes med overtredelsesgebyr for eventuelle brudd. Det er svært bekymringsfullt av direktoratet ikke reflekterer noe rundt dette eller ser friskolenes perspektiv.

Om ileggelse og utmåling

Øvre ramme

I vår høringsuttalelse til departementet om overtredelsesgebyr la vi vekt på proporsjonalitet med rammen for overtredelsesgebyrer i universitets- og høyskoleloven, som er på 5G. Skoler godkjent etter privatskoleloven kan ikke under noen omstendighet sammenlignes med universiteter og høyskoler i størrelse. Ved et raskt søk finner vi at gjennomsnittlig størrelse på en privat høyskole i Norge er om lag 1700 elever, mens en gjennomsnittlig privat grunnskole har et elevtall på drøye 100. For private videregående er gjennomsnittet 170. Tar man elevtall som utgangspunkt vil 0,3G – 0,5G vært sammenlignbart. Selv et overtredelsesgebyr på inntil 1G vil oppleves svært krevende for en privatskole å håndtere. KFF ber om at rammen for overtredelsesgebyret forskriftsfestes til maksimalt 1G som øvre ramme.

Momenter ved ileggelse og utmåling

Muligheten for å legge vekt på brudd på andre lover og forskrifter skiller dette overtredelsesgebyret ytterligere fra det tilsvarende gebyret i universitet og høyskoleloven. Det synliggjør enda en urimelig forskjellsbehandling. Udir skiver videre at:

Et viktig skjerpende moment er etter vårt syn hvorvidt skolens eier eller nærstående har beriket seg på bekostning av elevene, for eksempel ved handel til over markedspris eller brudd på utbytteforbudet. Vi mener dette naturlig vil inngå som en viktig del av vurderingen av alvorligheten i regelbruddet

Etter vår mening bør slike forhold være selve grunnlaget for at overtredelsesgebyr kan brukes i det hele tatt – ikke noe som bare skal være skjerpende for størrelsen. Det er nettopp slike formuleringer som skaper bekymring for praksisen Udir kommer til å legge seg på i anvendelse av overtredelsesgebyr. De vil antageligvis både bli urimelig og ramme for bredt og for ofte. Når det er friskoleelevene dette går ut over, fremstår det som svært uheldig.

Hvilke midler skolen kan bruke til å dekke et overtredelsesgebyr

KFF støtter direktoratets vurderinger rundt hvilke midler som kan brukes til å dekke et overtredelsesgebyr. Se for øvrig tidligere avsnitt

Økonomiske og administrative konsekvenser

Vi frykter at forslaget vil kunne få økonomiske konsekvenser for skolene hvis bruken av overtredelsesgebyr blir noe mer enn som et alternativ til tilbakebetalingskrav. Vi frykter også at det vil gjøre noe med relasjonen mellom Udir og skolene og svekke veiledningsrollen til direktoratet.